

Metodstöd, Symtomskattning

För att patienten ska få en god livskvalitet i livets slutskede är symtomlindring högt prioriterat. Det är viktigt att tidigt upptäcka, förebygga och behandla symtom. Möjligheten att uppnå en god symtomlindring ökar om arbetet med skattning sker på ett systematiskt och strukturerat sätt. I Mölnåls stad ska alla patienter som erhåller kommunal hälso- och sjukvård erbjudas kontinuerlig symtomskattning i livets slutskede. Detta metodstöd beskriver hur symtomskattningsinstrumenten ESAS och Abbey Pain Scale ska användas. Närstående ska informeras/erbjudas möjlighet till delaktighet om det inte föreligger hinder pga sekretess.

ESAS

ESAS (Edmonton Symptom Assessment Scale) är ett mätinstrument som används för bedömning av nio vanliga symtom hos patienter i livets slutskede. Dessa symtom är: smärta, trötthet, illamående, depression, ångest, dåsigheit, aptit, välbefinnande och andfåddhet, (det finns även en linje märkt "andra problem"). Varje symtom bedöms efter en numerisk skala från 0 till 10 där högre nummer innebär värre svårighetsgrad av symtomet.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Ingen smärta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Värsta tänkbara smärta
Ingen orkeslöshet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Värsta tänkbara orkeslöshet
Inget illamående	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Värsta tänkbara illamående
Ingen nedstämdhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Värsta tänkbara nedstämdhet
Ingen oro/ångest	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Värsta tänkbara oro/ångest
Inga sömnhet/dåsigheit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Värsta tänkbara sömnhet/dåsigheit
Bästa möjliga aptit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Ingen aptit
Bästa möjliga välbefinnande	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Sämsta tänkbara välbefinnande
Ingen andfåddhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Värsta tänkbara andfåddhet
Annat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	?

Hur ska vi använda ESAS?

- Informera patienten och närstående om symtomskattning - Genom att använda ESAS kan symtom upptäckas och kartläggas. Registrering ger ett bra underlag för att kunna ordinera rätt behandling.
- Dokumentera att symtomskattning utförs eller om patienten väljer att skattning inte ska utföras i elektronisk journal

Vård- och omsorgsförvaltningen
Lena Jadedeldt Slattery, MAS

2014-02-12

- Visa ESAS och förklara att det är en numerisk skala från 0-10 där 0 står för minsta möjliga symtom och 10 står för värsta tänkbara symtom.

Ställ frågorna:

- Hur mår du?
- Har du något symtom som besvärar dig?

Om patienten upplever symtom ex. smärta, visa ESAS och ställ följdfrågan:

- Om 0 är ingen smärta och 10 är värsta tänkbara smärtan vilken siffra mellan 0-10 kan beskriva hur du upplever smärtan?

Ställ ytterligare frågor för att få fram mer information, exempelvis:

- När gör det ont?
- När upplever du besvär?
- På vilket sätt och i vilka aktiviteter upplever du besvär?
- Varför gör det ont?
- Stör eller hindrar smärtan nattsömmen?

Signeringslista

På signeringslista, symtomskattning dokumenteras

- Vilket symtom som skattats, ex smärta
- Resultat, den siffra patienten upplever
- Åtgärd, ex lägesändring, läkemedel
- Observation, ex upplevda symtom vid vissa aktiviteter
- Utvärdering, vilket resultat gav åtgärderna

Sammanställa resultat

- Resultat av symtomskattning ska sammanställas löpande, sjuksköterskan bedömer om behov att kontakta ansvarig läkare föreligger

Mölndals stad
Vård- och omsorgsförvaltningen
Lena Jadedeldt Slattery, MAS

Signeringslista, Symtomskattning

Namn		Symtomskattning - ESAS ☐		År _____		
Personnummer		utförs av sjuksköterska var ____ timmar eller vid behov				
Datum	Kl	Symtom	Resultat	Åtgärd eller observation	Utvärdering	Sign

OBS! Signaturfördygande skrivs på baksidan av denna lista

Abbey Pain Scale

Abbey Pain Scale är ett instrument som tagits fram för att bedöma smärta hos dementa i sent palliativt skede. Bedömningen görs utifrån sex frågor som berör personens uttryckssätt, somatik och beteende. Varje fråga graderas utifrån fyra olika svarsalternativ. Svarsalternativen genererar en poäng från 0-3 poäng som sedan summeras. Om totalpoängen blir 1-2 bedöms personen inte ha någon smärta. Vid högre poäng indelas smärtan i mild, medelsvår eller svår.

Hur ska vi använda Abbey Pain Scale?

Abbey Pain Scale ska användas när patienten inte kan eller orkar uttrycka sig via tal.

- Informera patienten och närstående om symtomskattning - Genom att använda Abbey Pain Scale kan smärta upptäckas. Registrering ger ett bra underlag för att kunna ordinera rätt behandling.
- Observationer dokumenteras på signeringslista Abbey Pain Scale. Eventuella åtgärder och utvärdering dokumenteras på signeringslista för vid behovs läkemedel.

Sammanställa resultat

- Resultat av symtomskattning ska sammanställas löpande, sjuksköterskan bedömer om behov att kontakta ansvarig läkare föreligger

Mölnåls stad
Vård- och omsorgsförvaltningen
Lena Jädefeldt Slattery MAS

Abbey Pain Scale

Namn: _____ Personnummer: _____

Datum: _____

Klodsklag																				
Röstuttryck ljud- t.ex. jämnar sig eller låter	0 Inga alls	1 Sällan	2 Ibland	3 Ofta																
Ansiktsuttryck t.ex. spänd, rynkar på näsan, grimaserar, öst ögat ut	0 Inga alls	1 Sällan	2 Ibland	3 Ofta																
Förändrat kroppsspråk t.ex. rastlös, vaggar, skyddar en kroppsdel eller ihopkrupen	0 Inga alls	1 Sällan	2 Ibland	3 Ofta																
Förändrat beteende t.ex. ökad förvirring, matvägran, ökad eller minskad kroppsaktivitet	0 Inga alls	1 Sällan	2 Ibland	3 Ofta																
Fysiologiska förändringar t.ex. förändrad kroppstemperatur, puls/blodtryck, svettningar, rodnad/blekhet i huden	0 Inga alls	1 Sällan	2 Ibland	3 Ofta																
Kroppsliga förändringar t.ex. rivet skinn, tryckskador, kontrakturer eller andra skador	0 Inga alls	1 Sällan	2 Ibland	3 Ofta																
Summa:																				
Signatur:																				

• Addera svarspoen på fråga 1-6, 1-3 poäng = ingen smärta, 3-7 poäng = mild smärta, 8-13 poäng = medelsvår smärta > 14 poäng svår smärta
Signaturförliggande skrivs på baksidan av denna blankett

Fickmanual Abbey Pain Scale - kan beställas via Svenska palliativregistret

Abbey Pain Scale – För bedömning av smärta hos personer som har svårt att själva beskriva sin smärta.
Observera personen, helst i rörelse och besvara frågorna.

Inte alls=0 Sällan=1 Ibland=2 Ofta=3

1. Röstuttryck/ljud – t ex gnyr, jämnar sig eller låter

2. Ansiktsuttryck – t ex spänd, rynkar på näsan, grimaserar

Inte alls=0 Lite=1 Måttligt=2 Mycket=3

3. Förändrat kroppsspråk – t ex rastlös, vaggar, skyddar en kroppsdel eller ihopkrupen

4. Förändrat beteende – t ex ökad förvirring, matvägran, ökad eller minskad kroppsaktivitet

5. Fysiologisk förändring – t ex förändrad kroppstemperatur, puls/bl, svettningar, rodnad/blekhet i huden

6. Kroppsliga förändringar – t ex rivet skinn, tryckskador, kontrakturer eller andra skador

0480 – 41 80 40 **Typ av smärta:** Långvarig Akut Blandad
palliativ.se **Ingen=0 – 2 Mild=3 – 7 Måttlig=8 – 13 Svår=14+** Summa: